

Byggnadskultur på Grisbacka-Backen

En varm och solig söndag i september hade ett sjuttioal cyklister uppmärksammat Föreningen Byggnadskultur i Umeås inbjudan till en guidad cykeltur, med startpunkt på Grisbacka. Lennart Stensson, som sammanställt boken "Grisbacka – från bondby till stadsdel", förde den cyklande skaran längs Kvarnstensvägen, kantad av välbevarade parstugor. Många av dem, även diflyttade gårdar, är pietetsfullt restaurerade av Bengt Lidström. Vid Tvärån gjordes ett stopp för att titta på platsen för den gamla tullkvarnen, i bruk fram till 1960, och en bevarad kvarnsten. Vid parken söder om Kungsgårdsvägen berättade Lennart om Kungsgården - en stor avelsgård som levererade produkter till Kronan från 1556 inpå 1600-talet. Den långa cykelkolonnen rullade sedan vidare längs den gamla kustlandsvägen för fika vid Nyhultet, vid älvskanten på gränsen mellan Grisbacka och Grubbe. Här var skiljeställe för flottningen och en stor arbetsplats under åren 1891-1914. Lennart, som är uppvuxen på Grisbacka, avslutande sina målande minnen och beskrivningar vid platsen för landshövdingebostället Gran, söder om Häradsvägen. Bostället nyttjades från det att residenset i staden bränts ned 1720 fram till 1775.

Därefter tog Ebba Öhman vid uppe vid Backens kyrka. Ebba, som länge varit engagerad i Umeå landsförsamling och nu är kyrkorådets ordförande, berättade engagerat om kyrkans 500-åriga dramatiska historia och pekade på intressanta detaljer både ute och inne. I sydvästra hörnet ses t.ex. de nyligen konserverade gravhällarna och spår i fasaden efter det tidigare vapenhuset, vänt mot söder där vägen tidigare gick. Murarna, som klarat två stora bränder (den senaste 1986), har en bredd på upp till 165 cm, vilket förvånade många lyssnare. Inne i kyrkan gjorde Ebba församlingen uppmärksam på både arkitektur och utsmyckning, t.ex. de storslagna stjärnvalven slagna i medeltida teknik och målade av Pär Andersson.

Till sist omnämndes den 32-sidiga broschyr om Backens kyrkomiljö, som börjar säljas i samband med den kyrkohistoriska helgen 20-21 september och nämnda Grisbackabok, tyvärr slutsåld men som finns att låna på biblioteken. Byggnadsordningen för Grisbacka–Grubbe–Västerhiske, utgiven av Stadsbyggnadskontoret, innehåller många fina bilder av byggnader och miljöer, samt läsning om stadsdelens karaktärsdrag och hur man förhåller sig till dessa.

